

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref

16/6382-

Vår ref

16/5422-6

Dato

09.11.16

Høring - Europakommisjonens forslag til modernisering av opphavsretten

Vi viser til deres brev av 11. oktober 2016 om ovennevnte sak.

Nærings- og fiskeridepartementet har merket seg artikkel 4 i forslag til europaparlaments- og rådsdirektiv om opphavsrett i det digitale indre marked. Forslaget etablerer på visse vilkår særlig tilgang til opphavsrettbeskyttet materiale til bruk i ikke-kommersiell undervisning. Tiltaket letter tilgangen til slikt materiale for undervisningsformål. Samtidig vris eventuell konkurranse mellom undervisningsvirksomhet, avhengig av om slik virksomhet drives kommersielt eller ikke. Dersom kommersiell og ikke-kommersiell undervisningsvirksomhet ønskes likestilt må en da utvikle kompensasjonsordninger, som kan være vanskelig å konstruere for å oppnå like vilkår.

Artikkel 15 i direktivforslaget fastslår at medlemssstatene skal ha regler som sikrer at opphavspersoner og utøvende kunstnere gis rett til å anmode om ytterligere vederlag hvis det opprinnelig avtalte vederlag er uforholdsmessig lavt sammenlignet med de etterfølgende inntekter og fordeler som følge av utnyttelsen av verket eller oppførelsene. Forslaget innebærer et forsøk på å påvirke inntektsfordelingen i den vertikale verdikjeden for opphavsretter. Det styrker opphavsretten ved å innføre spesialregler hvor risiko flyttes fra opphavspersonen til kjøperen ut over det som gjelder i avtaleforhold ellers.

Så langt vi kan se skal det også tas i betraktning forhold som inntrer hos kjøper etter at avhendingen har skjedd. Det åpnes for tilleggsvederlag ved økonomisk suksess hos kjøper.

Postadresse
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Besøksadresse
Grubbegata 1
www.nfd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
912 660 680

Handelspolitisk avdeling

Saksbehandler
Einar Døssland
22 24 62 70

Forslaget øker opphavspersonens rettigheter, men vil samtidig øke distribusjons- og/eller utviklingskostnadene for verket. Det er fordi distributøren må investere ekstra i kontraktsutforming og likevel må forsikre seg eller sette av midler til tilleggskostnader som følge av mulige etterfølgende inngrep i kontrakten. Anses etterspørselen hos sluttbrukerne som gitt, vil også en del av disse kostnadsøkningene veltes over på opphavspersonene i form av lavere pris i kjøperens opprinnelige tilbud til disse.

Europakommisjonens konsekvensutredning er mangelfull på dette punktet. Så langt vi kan se vil forslaget ikke ha noen positiv effekt på kulturelt mangfold, slik det hevdes i oppsummeringen på side 190. Årsaken er at kjøperen må senke standardtilbudet, som de fleste opphavrettspersoner i praksis er henvist til å ha som inntektsgrunnlag. Samtidig vil enkelte uventet suksessfulle opphavspersoner få et høyere vederlag. Effektene av dette vil virke i retning av konsentrasjon om færre tilbydere av åndsverk. Bakgrunnen for feilslutningene er bl.a. at det ikke foretas en analyse av hvordan konkurranse mellom kjøpere/videreutviklere av åndsverk påvirker forhandlingsstyrken. Med hensyn til virkningene av reforhandling av kontrakter, anser kommisjonen videre at dette ikke er en tilleggskostnad for kjøper fordi reforhandling bare vil endre verdifordelingen mellom selger og (første) kjøper. I viktige markeder hvor kjøperen investerer i mange usikre prosjekter, som innen bokbransjen, er det etter vår vurdering åpenbart at en reforhandlingsrett utgjør en risikokostnad for kjøper.

Økte faste kostnader i distribusjonen vil også virke i retning av en viss økning av hensiktsmessig minsteproduksjon på foretak som driver handel med og utvikling av opphavsretter.

Det er vel særlig der opphavspersonen har bindinger til en enkelt distributør, og ikke kan velge mellom distributører/utviklere av verket, eller at det har satt seg bransjestandarder, for eksempel gjennom avtaler mellom aktørenes organisasjoner som ikke ivaretar de konkrete forhold i det enkelte tilfellet, at det kan oppstå uheldige forhold. En regel som gir mulighet for etterregulering av avtalt pris i ett ledd fremover vil også kunne stimulere til at det blir fordelaktig å videreselge rettighetene etter avtalen, dersom urimelighet bare kan gjøres gjeldende i førstehåndsomsetningen. Kostnadene ved risikoen regelen medfører kan slik reduseres ved omstrukturering av verdikjeden, noe som neppe er tilsiktet.

En regel om inngrep i kontrakter om overdragelse av opphavsretter bør i tilfelle vurdere kontrakten ut fra forholdene ved inngåelsestidspunktet. I en slik sammenheng vil det bl.a. være av interesse å vurdere kontraktens bestemmelser om omfanget av overføring av opphavsretter, og hvordan forholdet til solgte eksemplarer er håndtert i kontrakten. Vi mener det er fullt mulig for opphavspersoner og formidlere å inngå avtaler innenfor gjeldende lovverk som sikrer rimelig vederlag for opphavspersoner, også i tilfelle inntektene som genereres av åndsverket er spesielt høye.

Med hilsen

Randi Vesseltun (e.f.)
Avdelingsdirektør

Einar Døssland
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.